

ks. Eugeniusz Ziemann SCJ
dyrektor formacji stałej

WCIELENIE - EPIFANIA MIŁOŚCI BOGA W SERCU JEZUSA

Formacja stała, według *Ratio Formationis Generalis* Zgromadzenia Księża Najświętszego Serca Jezusowego, jest procesem odnowy i wzrastania w wartościach, które zrodziły się z konsekracji zakonnej oraz posłannictwa przeżywanego w duchu nawrócenia, otwartości i uległości Duchowi Świętemu (por. nr 233). Konsekracja zakonna, w kontekście formacji stałej, nie stanowi jedynie uwieńczenia etapu formacji podstawowej przez złożenie profesji rad ewangelicznych, lecz jest teologicznym sposobem myślenia o życiu zakonnym jako darze i zadaniu, które człowiek otrzymuje od Boga, aby dążył do osobistej doskonałości chrześcijańskiej we wspólnocie zakonnej. Proces formacji stałej ma trwać całe życie, angażując całą osobę, serce, umysł i wolę (por. Mt 22, 37) na wzór Jezusa Chrystusa, który ofiarowuje się Ojcu za ludzkość w postawie odwiecznie wypowiedzianego *Ecce venio*.

Naturalnym miejscem formacji osoby konsekrowanej jest wspólnota zakonna. To w niej – pod kierunkiem właściwego przełożonego, na którym spoczywa odpowiedzialność za prawidłowy przebieg formacji każdego z członków – realizowany jest program związany z duchowością instytutu, jego charyzmatem, misją apostołską lub programem duszpasterskim Kościoła lokalnego. Każdy program, systematycznie opracowywany pod względem merytorycznym, posiada ściśle określoną tematykę¹.

¹ Por. Jan Paweł II, *Pastores dabo vobis*, Rzym 1992, nr 79.

W Polskiej Prowincji Księży Sercanów rok formacyjny 2020 przebiega pod hasłem: „Wcielenie – epifania miłości Boga w Sercu Jezusa”. Inspiracją do podjęcia tego zagadnienia było teologiczno-duchowe dzieło ojca Leona Jana Dehona pt. *Couronnes d'Amour* (t. I-III, w: *Oeuvres Spirituelles*, Andria 1983; wyd. polskie *Koronki do Najświętszego Serca Jezusowego*, Kraków 2018-2019: t. 1, *Wcielenie*; t. 2, *Męka*; t. 3, *Eucharystia*), stanowiące fundament duchowości sercańskiej, któremu zostało poświęcone międzynarodowe seminarium teologiczne. Zorganizowane przez Generalne Centrum Studiów Zgromadzenia Księży Sercanów w Rzymie, odbyło się w dniach 8-11 września 2019 roku w Clairefontaine (Belgia).

Tryptyk *Koronki do Najświętszego Serca Jezusowego*, ukazujący misterium Wcielenia, Męki i Eucharystii, odzwierciedla zbawcze dzieło Jezusa Chrystusa, w którym uczestniczy cała Trójca Święta, będąca Bogiem Miłością (1 J), objawioną i darowaną człowiekowi w Sercu Wcielonego Słowa.

W roku 2020 przedmiotem formacji stałej Polskiej Prowincji Księży Sercanów jest misterium Wcielenia (*Koronki do Najświętszego Serca Jezusowego*, Kraków 2018, t. 1, s. 1-191). Ojciec Dehon, bazując na chrystocentrycznej doktrynie francuskiej szkoły duchowości kard. Piotra de Bérulle'a, propagował pogląd, że Wcielenie Syna Bożego stanowi najważniejsze wydarzenie historiozbawcze, streszczające relacje między Bogiem a człowiekiem: „Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył: stworzył mężczyznę i niewiastę” (Rdz 1, 27). Bóg jako Słowo nie tylko przyjął ludzką naturę: „Słowo stało się ciałem” (J 1, 14), ale też wszedł w grzeszne dzieje człowieka, przywracając mu stan pierwotnej godności. W akcie Wcielenia Bóg ubóstwił ludzką naturę, stając się prawdziwym Człowiekiem jako Osoba Wcielonego Słowa².

² Por. P. Bérulle, *Oeuvres complètes*, Paris 1996, s. 89-99.

Wydarzenie Wcielenia w wymiarze czasoprzestrzennym dokonało się w Nazarecie w chwili zwiastowania. Jego dynamikę, przekazaną tylko przez św. Łukasza Ewangelistę, o. Dehon podzielił na dwie dopełniające się rzeczywistości. Pierwsza odnosi się do Maryi i Jej dialogu z aniołem. Druga zaś odsłania odwieczne *Ecce venio* Syna Bożego. Zapewne w chwili *fiat* Maryi zrealizowało się misterium Wcielenia Słowa w Jego odwiecznym *Ecce venio* Bogu, które było regułą całego życia Jezusa w postawie całkowitego oddania się Ojcu w doskonałym posłuszeństwie (por. Hbr 10, 5). Owo zjednoczenie Syna w *Ecce venio* z Matką w *Ecce ancilla* było wyrazem ich oblacyjnej relacji wobec Ojca oraz akceptacją wszystkich wydarzeń obecnych i przyszłych. Umieszczając Wcielenie w centrum wszystkich wydarzeń zbawczych, o. Dehon odwoływał się też do pism św. Małgorzaty Marii Alacouque, zalecającej rozważanie misterium Zwiastowania-Wcielenia o każdej porze dnia, a zwłaszcza w czasie odmawiania modlitwy *Anioł Pański*³, wieszczonej biciem dzwonów, bo jest to wyjątkowy czas, by adorować Wcielone Serce Jezusa, poczęte za sprawą Ducha Świętego w łonie Dziewicy Maryi. Zwiastowanie, według o. Dehona, winno być głównym świętem kapłanów, zwłaszcza tych poświęconych Najświętszemu Sercu Jezusowemu, gdyż jest ono pamiątką chwili, kiedy Serce Jezusa dzięki ablacyjnemu *Ecce venio* Słowa, *Ecce ancilla* Maryi i *Servus tuus sum* św. Józefa zamieszkało na ziemi⁴.

³ Modlitwa odmawiana tradycyjnie rano, w południe i wieczorem. Dialogowane wersety odnoszą się do trzech momentów Wcielenia: Zwiastowania archanioła Gabriela (Łk 1, 28), zgody Maryi (Łk 1, 38) i narodzenia Jezusa Chrystusa (J 1, 14). Modlitwa ta wywodzi się z franciszkańskiej szkoły duchowości i sięga pierwszej połowy XIII wieku. Obecna jej forma została ustalona przez papieża Piusa V (1504-1572) w *Officium parvum Beatae Mariae Virginis* w 1571 roku, zaś papież Benedykt XIV (1675-1758) upowszechnił ją w całym Kościele, zalecając, aby w okresie wielkanocnym zastąpić ją odmawianiem antyfony *Regina Coeli* (por. M. Chmielewski, *Anioł Pański*, w: *Leksykon duchowości katolickiej*, Lublin 2002, s. 53-54).

⁴ Por. E. Ziemann, *Być kapłanem Serca Jezusowego*, Kraków 2006, s. 282-283.

Wcielenie Syna Bożego jest także Jego kapłańskim darem odkupienia i wynagrodzenia, które poniosło swoje konsekwencje w postaci detronizacji bóstwa w ofierze krzyża. Słowo, przyjmując ludzkie serce, odpowiedziało Bogu miłością na grzech, będący jej zaprzeczeniem. Stąd jedynie boskie i ludzkie Serce Jezusa mogło swoją miłością odpowiedzieć na brak ludzkiej miłości, stając się jedynym Pośrednikiem między Bogiem i ludźmi. Wcielone Słowo jest zatem najdoskonalszym wzorem i przykładem kapłaństwa służebnego, właściwego powołaniu sercańskiemu, zarówno w pełnionej misji zbawczo-apostolskiej, jak i w swym ofiarowaniu⁵.

Zagadnienie „Wcielenie – epifania⁶ miłości Boga w Sercu Jezusa”, będące tematem tegorocznej formacji stałej w Prowincji Polskiej Księży Sercanów ma być pogłębionym odkryciem w sobie zbawczego znaczenia Wcielenia w kontekście specyficznej duchowości Najświętszego Serca Jezusa. Jak już wspomniano, bazę w tej refleksji stanowią *Koronki do Najświętszego Serca Jezusowego*. Pierwsza część tego dzieła, poświęcona misterium Wcielenia Syna Bożego, przekazuje refleksję teologicznoduchową o. Dehona na temat: Serca Jezusa w swym ofiarowaniu Ojcu, narodzeniu i dzieciństwie, w życiu ukrytym w Nazarecie, w życiu apostolskim oraz w swym całkowitym oddaniu się grzesznikom i ludziom słabym.

⁵ Tamże, s. 285-286.

⁶ Epifania jest objawieniem się Boga człowiekowi, Jego obecnością w życiu człowieka, a także „próbą” rozumowego poznania Boga przez człowieka. Według św. Jana Apostoła i Ewangelisty, epifania odnosi się do Wcielenia oraz całego życia Jezusa Chrystusa (por. J 1, 14; 1 J 1, 1-3).

Zaprezentowane w tym zeszycie formacyjnym artykuły z zakresu teologii dogmatycznej, moralnej, biblijnej, pastoralnej i duchowości mają na celu skuteczniejszą percepcję bogatej treści zagadnienia misterium Wcielenia w życiu duchowym i apostolskim sercanina. Z racji przypadających w 2020 roku rocznic – stulecia kanonizacji św. Małgorzaty Marii Alacoque oraz stulecia poświęcenia narodu polskiego i naszej ojczyzny Najświętszemu Sercu Jezusa przez Episkopat Polski na Jasnej Górze 27 lipca 1920 roku – w zeszycie został też zamieszczony artykuł poświęcony świętej wizytce z Paray-le-Monial.